

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI VE BAŞBAKAN YARDIMCILIĞI

Sayı : B.02.0.003/ 01-1921

22/05/2008

Konu : 7/3046 sayılı
yazılı soru önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : TBMM Başkanlığının 30/04/2008 tarihli, A.01.0.GNS.0.10.00.02-5531 sayılı yazısı.

İlgi yazı eki İstanbul Milletvekili Sayın Ayşe Jale AĞIRBAŞ tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 7/3046 sayılı yazılı soru önergesinin cevabına ilişkin olarak, Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) Müsteşarlığının 12/05/2008 tarihli, B.02.1.DPT.0.09.01-52/1844 sayılı yazısı ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Nazım EKREN
Devlet Bakanı
ve
Başbakan Yardımcısı

EK: DPT yazısı ve eki (7 sayfa)

DAĞITIM:

Gereği:
TBMM Başkanlığına

Bilgi:
Başbakanlığa

7/3046

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI MÜSTEŞARLIĞI
Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü

SAYI : B.02.1.DPT.0.09.01-52
KONU : Soru Önergesi

/1844

12 MAYIS 2008

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCILIĞINA
(Sayın Nazım EKREN)

İlgi: 03.04.2008 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-5531 sayılı yazı.

İlgi'de kayıtlı yazı ile yazılı soru önergesinin cevaplandırılması talep edilmektedir.
Söz konusu soru önergesinin cevapları ekte yer almaktadır.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Ahmet TIKTIK
Müsteşar

EK: İstanbul Milletvekili Sn. Ayşe Jale Ağırbaş Hanım'ın Sn. Bakan Nazım Ekren Beye Sunmuş Olduğu Soru Önergesine Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının Cevapları

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcılığı	
Tarih	12/05/2008
Sayı	1789

EK: İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SN. AYŞE JALE AĞIRBAŞ HANIM'IN SN. BAKAN NAZIM EKREN BEYE SUNMUŞ OLDUĞU SORU ÖNERGESİNE DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI MÜSTEŞARLIĞININ CEVAPLARI

1. Hükümetin işsizlikle, özellikle de genç işsizlikle mücadele konusunda bir stratejisi bulunmakta mıdır? Bulunmaktaysa, hükümetin işsizlikle mücadeledeki başarısızlığının nedenleri konusunda kapsamlı bir çalışma yapılmış mıdır?

İstihdamın artırılması ve işsizliğin önlenmesi konusu Hükümetimizin en öncelikli konularından biridir. Hükümetimizin istihdam ve işsizlik konularına verdiği önem hazırlanan tüm politika ve program dokümanlarında vurgulanmaktadır. 9. Kalkınma Planı, Yıllık programlar, Hükümet Programları, Hükümet eylem planları, Avrupa Birliği'ne üyelik sürecindeki strateji ve çalışmalarda istihdam ve işsizlik konuları önceki dönemlerden çok daha fazla ön plana çıkarılmıştır.

Türkiye'nin istihdam politikası 2007-2013 dönemini kapsayan Dokuzuncu Kalkınma Planında belirlenmiştir. 9. Kalkınma Planı'nda beş temel gelişme ekseninden birisi İstihdamın Artırılması olmuştur. Bu gelişme ekseninin üç temel alt bileşeni ise işgücü piyasasının geliştirilmesi, eğitimin işgücü talebine duyarlılığının geliştirilmesi ve aktif işgücü politikalarının geliştirilmesi olarak belirlenmiştir. Söz konusu üç alt başlık ise aşağıdaki tedbirleri içermektedir;

- İşgücü piyasası; esneklik ve güvence arasında dengenin sağlandığı, istihdam üzerindeki yüklerin kademeli bir şekilde azaltıldığı, tüm bireylere eşit istihdam fırsatlarının sağlandığı ve sosyal diyalogun güçlendirildiği bir yapıya kavuşturulacaktır.
- İşgücü piyasasında esneklik ve güvence arasında denge sağlanarak işletmelerin ve çalışanların değişime uyum kapasiteleri artırılabilecektir.
- Ekonomide rekabet gücünü dikkate alacak, ücret-verimlilik ilişkisini güçlendirecek, işgücü piyasalarının esnekliğine katkıda bulunacak ve üretken istihdamı destekleyecek esas ücret ağırlıklı bir ücret sistemi oluşturulacaktır.

- Sosyal diyalog mekanizmaları ülke düzeyinden işletme düzeyine kadar her alanda güçlendirilerek yaygınlaştırılacaktır.
- Piyasanın ihtiyaç duyduğu nitelikte işgücü yetiştirmek üzere eğitim ile işgücü piyasası arasındaki etkileşim güçlendirilecektir.
- Mesleki eğitim ve yüksek öğretimde mevcut eğitim programları gözden geçirilerek, yeni açılacak eğitim programları insan gücü ihtiyacı doğrultusunda belirlenecektir.
- Mesleki ve teknik eğitimde modüler ve esnek bir sisteme geçilecektir.
- Meslek standartları ile sınav ve belgelendirmeyi esas alan bir mesleki yeterlilik sistemi kurulacak ve bu sisteme duyarlı bir mesleki eğitim yapısı geliştirilecektir.
- Meslek yüksekokulları ile mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları arasında program bütünlüğünü esas alan iş bölümü ve işbirliği sağlanacaktır. Bu kurumların sanayi ile işbirliği içinde gerçekleştirdikleri uygulamalı eğitim güçlendirilecek ve yaygınlaştırılacaktır.
- İşsizlerin, işgücü piyasası açısından dezavantajlı kesimlerin ve tarım sektöründen açığa çıkacak işgücünün nitelikleri ve beceri düzeyleri, işgücü piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda, aktif işgücü programları uygulanarak artırılacaktır.
- İş bulma hizmetlerinin kalitesi yükseltilecek ve aktif işgücü programlarına ayrılan kaynaklar artırılacaktır. Girişimcilik eğitimleri, istihdam garantili programlar, mesleki danışmanlık ve rehberlik hizmetleri, işgücü yetiştirme ve mesleki eğitim kursları ile sanayide eğitim seminerleri yoluyla aktif işgücü politikaları yaygınlaştırılacaktır.

9. Kalkınma Planı ile paralel olarak 2007 ve 2008 Yıllık Programlarında söz konusu tedbirler ayrıntılı olarak ele alınmaktadır.

Hükümet Programında da işsizlik ve istihdam konularına geniş yer verilmiştir. Keza 60. Hükümet Eylem Planı'nda Hükümet programındaki politikaların hayata geçirilmesi için gerekli tedbirler yer almıştır.

Hükümetimizin işsizlik ve istihdam konusundaki kararlılığının bir sonucu olarak, bir İstihdam Paketi hazırlanmıştır. İstihdam Paketi, bugüne kadar dile getirilen

çok önemli tedbirleri içermektedir. Söz konusu paket kapsamında, işgücü maliyetlerinin azaltılması amacıyla; işveren sigorta priminde 5 puanlık bir indirim yapılmaktadır. İşçi statüsünde çalışanların malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinden, işveren hissesinin 5 puanlık kısmına isabet eden tutar Hazinece karşılanacaktır. Elliden fazla işçi çalıştıran işyerlerinde zorunlu eski hükümlü ve terör mağduru çalıştırılması yükümlülüğü kaldırılmakta, zorunlu özürsüz istihdamında (50 den fazla işçi çalıştıran işyerlerinde çalıştırılan işçi sayısının %3'ü) işveren payının Hazinece karşılanması öngörülmektedir. İşyerlerinin büyüklüğüne göre işyeri hekimi, iş sağlığı güvenliği uzmanı çalıştırmak ve kreş ile işyeri sağlık birimi oluşturmak zorunluluklarının da hizmet satın alınmasına imkanı tanınmaktadır. Spor tesisi ve anaokulu açma yükümlülükleri ise kaldırılmaktadır. Özürsüz çalıştırmak zorunda olan işverenlerin sosyal güvenlik katkıları hazine tarafından karşılanacaktır. Ayrıca Paket, işsizlik sigortası fonuna yıllık devlet katkısının belirli bir bölümünün, Türkiye İş Kurumu'na (İŞKUR) kayıtlı tüm işsizlerin istihdam edilebilirliğinin artırılmasına yönelik olarak kullanılması, işsizlik ödeneğinin miktarının artırılmasını kapsamaktadır. Paketin en önemli bileşenlerinden birisi ise özellikle Hükümetimizin öncelik vermiş olduğu gençler ve kadınlara yöneliktir. Kadınların ve 18-29 yaş arasındaki gençlerin istihdamın artırılmasına yönelik olarak Kanunun çıkmasından sonraki bir yıl içerisinde bir önceki yıla ilave olarak alınacak kadınlar ve 18-29 yaş arasındaki işçiler için birinci yıl %100, ikinci yıl %80, üçüncü yıl %60, dördüncü yıl %40 ve beşinci yıl %20 olmak üzere işveren sigorta primleri işsizlik sigortası fonundan karşılanacaktır.

Bürokratik formalitelerin azaltılması kapsamında ise bir işyerinin açılıp işlemesi için gereken ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından (ÇSGB) alınan belgeler arasında yer alan işyeri kurma izni belgesi kaldırılmaktadır. Böylece sadece işletme belgesinin alınması yeterli olacaktır. İŞKUR ve ÇSGB'nin bazı işlemleri için internetten işlem yapma imkanı getirilmektedir. Kayıtdışılıkla mücadele konusunda denetimleri ve idari para cezalarını artırıcı tedbirler öngörülmektedir.

AB'ye uyum çerçevesinde işgücü piyasasında etkinliğin artırılması doğrultusunda Avrupa İstihdam Stratejisi ile uyumlu bir Ulusal İstihdam Stratejisi geliştirilmesi çalışmaları hızla devam etmektedir. Strateji, istihdam edilebilirliğin artırılmasını, girişimciliğin desteklenmesini, değişen şartlara uyum sağlanmasını, özellikle kadınlar ve gençler gibi dezavantajlı grupların işgücü piyasasına girişlerinin

kolaylaştırılmasını ve işgücü piyasasına entegre olmalarının sağlanmasını amaçlamaktadır. Bu çerçevede, 2003 yılında İstihdam Durum Raporu hazırlanmıştır. Bu süreçte ikinci adım olan Ortak Değerlendirme Belgesi ise hazırlanmakta olup, bu belgenin 2008 yılında tamamlanması öngörülmektedir. Sonraki aşamada başlıca öncelikler belirlenerek, istihdam politikası ulusal bir eylem planına dönüştürülecektir.

Ülkemizde her yıl ortalama 900 bin kişi çalışma yaşına gelmektedir. Bunlardan da ortalama yüzde 48'i, 430 bin kişi, işgücü piyasasına katılmaktadır. İktidarımız döneminde tarım-dışı sektörlerde her yıl ortalama 587 bin kişi istihdam imkanı bulmuştur. Türkiye, 2003-2006 dönemini kapsayan son dört yılda tarım dışı sektörlerde AB-15 ülkeleri içinde İspanya'dan sonra en fazla istihdam yaratan ülke olmuştur.

Ekonomi genelinde işsizlik oranı 2006 yılında yüzde 9,9 düzeyinde (2002: %10,3) gerçekleşirken, tarım-dışı işsizlik oranı yüzde 12,6'ya (2002: %14,5) gerilemiştir.

Bu durum hızlı çalışma çağı nüfusu artışı, tarım sektörü istihdamında gerçekleşen gelişmeler dikkate alındığında işsizlikle mücadele de önemli adımlar atıldığını göstermektedir. Ancak söz konusu mücadele daha da artarak kararlılıkla devam etmektedir.

2. 5084 sayılı Teşvik Yasasıyla 49 ile verilen teşvik yatırımlarının bölgeler itibarıyla dağılımı nasıl gerçekleşmiştir? Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesine kaç adet yatırım yapılmıştır? Bu yatırımlar neticesinde kaç kişi istihdam olanağı bulunmuştur?

5084 ve 5350 sayılı Kanunlar kapsamında Hazine Müsteşarlığınca hazırlanan enerji desteği verilerinden elde edilen bilgiler tabloda verilmektedir. Tabloya göre 733 yeni yatırım yapılmıştır. Ayrıca, yeni yatırım ve mevcut tesislerin istihdam artırımı sonucu 97.649 ek istihdam sağlanmıştır.

Tablo : Yatırım ve İstihdam Verilerinin Bölgelere Göre Dağılımı (2004-2008)

Bölge	Eski Tesis	Yeni Tesis	Toplam Tesis	Mevcut İstihdam	İlave İstihdam	Toplam İstihdam	Ödenen (Bin YTL)
Karadeniz Bölgesi	614	211	825	24.868	37.629	62.497	86.974
İç Anadolu Bölgesi	407	145	552	21.304	17.653	38.957	78.470
Akdeniz Bölgesi	213	73	286	13.154	12.586	25.740	132.097
Doğu Anadolu Bölgesi	173	91	264	7.072	10.392	17.464	88.531
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	124	103	227	5.309	10.382	15.691	126.380
Ege Bölgesi	219	110	329	10.416	9.007	19.423	56.596
Toplam	1.750	733	2.483	82.123	97.649	179.772	569.049

Kaynak: 30 Nisan 2008 tarihi itibarıyla. Hazine Müsteşarlığı.

3. Ülkemizde işsizlik oranının en yüksek olduğu bölge Güneydoğu Anadolu Bölgesidir. Nüfusunun yaklaşık 2/3'ünün otuz yaşın altında olan Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki işsizlik oranı ne kadardır? Bu oranın düşürülmesine yönelik hükümetin ne gibi planları bulunmaktadır?

Türkiye'de işsizliği ölçme ve değerlendirme konusunda Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) her ay üçer aylık dönemler itibarıyla Hanehalkı İşgücü Anketi yayınlamaktadır. Söz konusu Anket ülke genelinde bilgi vermekte olup, 2004 yılından itibaren NUTS I (Düzey 1) ve NUTS II (Düzey 2) düzeyinde de işgücü piyasası verilerini sunmaktadır. Bu kapsamda, coğrafi bölge sınıflaması 7 bölgeye göre değil, 12 ve 26 bölgeye göre yapılmaktadır. Güneydoğu Anadolu Bölgesi de Düzey 1'e göre TRB bölgesine karşılık gelmektedir. Söz konusu bölgede işsizlik oranları 2004, 2005 ve 2006 yıllarında sırasıyla yüzde 11,1, yüzde 11,8 ve yüzde 14,0'tür. 2007 yılı işgücü piyasası sonuçları ise NUTS düzeyinde henüz yayınlanmamıştır.

İŞKUR istihdamın artırılması ve işsizliğin azaltılmasında kısa vadede en önemli araç olan aktif istihdam politikalarının temel uygulayıcısıdır. İŞKUR'un aktif işgücü programlarını etkin ve yaygın bir şekilde uygulayabilecek kapasiteye ulaştırılması 60. Hükümet Eylem Planında da yer almaktadır. Bu kapsamda, İŞKUR'un, küreselleşme ve teknolojik ilerlemelerin işgücü piyasasında meydana getirdiği değişimlere uyum sağlaması amacıyla; yerel düzeydeki ihtiyaçlar da göz önünde bulundurularak, kurumsal kapasitesi geliştirilecek, hizmet alanı çeşitlendirilecek, tanınırlığı artırılacak ve hizmet sunduğu hedef gruplar

genişletilecektir. Bu kapsamda bölgedeki İŞKUR il müdürlüklerini de kapasitesinin geliştirilmesi ve istihdam hizmetlerinin daha etkin ve yaygın biçimde verilmesi sağlanacaktır.

Bölgede istihdamın artırılması, işsizliğin azaltılması ve sosyal entegrasyonun sağlanması bağlamında, başta kadınlar ve gençler olmak üzere kırılgan grupların istidama ve işgücüne katılımlarının kolaylaştırılması özel önem arz etmektedir. Aktif işgücü politikalarının geliştirilmesi çalışmaları kapsamında, Türkiye ve AB'nin ortak finansmanıyla Gaziantep, şanlıurfa ve Diyarbakır illerini de kapsayan ve kadınlar ile gençlerin istihdam edilebilirliklerinin artırılmasını, işsizliğin azaltılmasını ve İŞKUR'un kurumsal kapasitesinin geliştirilmesini amaçlayan Aktif İstihdam Tedbirleri ve Yerel Düzeyde Türkiye İş Kurumuna Destek Projesi 2007 yılında başlatılmıştır. 2003-2006 yılları arasında uygulanan Aktif İşgücü Programları Projesi (AİPP)'nin devamı niteliğinde olan bu proje aktif istihdam tedbirlerinin hibe planı vasıtasıyla uygulanmasını içeren bir bileşene sahiptir.

Güneydoğu Anadolu Bölgesinin ekonomik, sosyal, kültürel ve altyapı alanlarında gelişmesini sağlamak amacıyla bölgeye yönelik hazırlanmakta olan GAP Eylem Planı alışmaları sürdürülmektedir. Bu kapsamda, illerin talep ettikleri alanlarda mesleki beceri kazandırma, meslek değiştirme ve geliştirmeyi kapsayan işgücü yetiştirme programları düzenlenecek, kişilere işgücü piyasasında geçerli alanlarda kendi işlerini kurmaya yönelik eğitim ve danışmanlık hizmetleri verilecek, başta kadınların ve gençlerin işgücü piyasasına girişlerini kolaylaştırmak amacıyla 20.000 kişiye mesleki danışmanlık ve rehberlik hizmetleri sunulacak ve istihdamı artırmaya yönelik ve eğitim ile işgücü piyasası ilişkisini güçlendirmeyi hedefleyen çok ortaklı, küçük ölçekli projeler desteklenecektir.